

Dr. M. Buhari ÇETİNKAYA
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı

**TÜRK VE FRANSIZ CEZA HUKUKUNDA
KANUNUN HÜKMÜNÜ
YERİNE GETİRME**

onikilevha
İSTANBUL İZMİR ANKARA

İÇİNDEKİLER

DANIŞMANIN ÖNSÖZÜ.....	VII
YAZARIN ÖNSÖZÜ	XI
İÇİNDEKİLER.....	XV
KISALTMALAR.....	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

FRANSIZ CEZA HUKUKUNDA KANUNUN HÜKMÜNÜ YERİNE GETİRME HUKUKA UYGUNLUK NEDENİ

I. Fransız Hukukunda Kanunun Hükmünü Yerine Getirmenin Ceza Sorumluluğuna Etkisi.....	11
A. Genel Olarak.....	11
B. Kanunun Hükmünü Yerine Getirmenin Normatif Dayanağının Gelişimi	12
1. Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Kapsamı.....	17
a. Hukuka Uygunluğun İstisnaları.....	18
1) İşlenen Suçun Ağırlığından Kaynaklı İstisnalar	20
2) Ölçsüzlük ve Orantısızlıktan Kaynaklı İstisnalar ...	20
3) Gerekliklikten Kaynaklı İstisnalar	21
b. Hukuka Uygunluk Nedenleri ve Taksirli Fiiller	23

C. Kanunun Hükmünü Yerine Getirme Hukuka Uygunluk Nedeninin Şartları	26
1. Hukuka Uygun Hale Getiren Dayanak Norm	28
a. Hukuka Uygun Hale Getiren Dayanak Norm Türleri	29
1) Fransız Ceza Yasası Md. 122-4 Fıkra 1 Kapsamında Hukuka Uygun Hale Getiren Norm Türleri.....	29
i. Kanun	31
ii. Diğer Norm Türleri.....	48
b. Hukuka Uygun Hale Getiren Normun Konusu	63
1) Emir	64
i. Kamu Görevlilerine Yönelik Emir.....	65
ii. Kamu Görevlisi Olmayan Kişilere Yönelik Emir	69
2) Müsaade.....	71
2. Hukuka Uygun Bir Davranış.....	78
a. Suç Tanımına Uyan Davranış	78
b. Kanunun Hükmünü Yerine Getirmede Sınırın Aşılması	82

İKİNCİ BÖLÜM

FRANSIZ CEZA HUKUKUNDA KANUNUN HÜKMÜNÜ YERİNE GETİRME İLE BAĞLANTILI OLARAK İLGİLİNİN RIZASI VE AMİRİN EMRİNİ İFA

I. Fransız Hukukunda İlgilinin Rızasının Ceza Sorumluluğuna Etkisi.....	89
A. Giriş	89
B. Rıza Fiili Hukuka Uygun Hale Getirmez İlkesi	91
1. İlkenin Gerekçesi.....	91
2. Rızanın Hukuka Uygunluk Sağlamayacağına dair Fransız İçtihadı	96
a. Ötanazi Meselesi.....	96
b. Düello	101
c. Birlikte İntiharlar	103
d. Rızaya Dayalı Yaralamalar	105

e. Mallara Karşı Suçlar.....	106
C. İlgilinin Rızasının Suçun Varlığını Ortadan Kaldırdığı Haller	108
1. Rızanın Suçun Olumsuz Unsuru Olması.....	108
a. Rızanın Özellikleri.....	112
1) Evvellik	112
2) Geçerlilik.....	113
3) Serbestlik.....	115
2. Kanunun Hükmünü Yerine Getirme Kapsamında Değerlendirilen İlgilinin Rızası	118
a. Tıbbi ya da Cerrahi Müdahaleler	119
b. Sertlik İçeren Sporların İcra Edilmesi	122
II. Fransız Hukuku'nda Amirin (Meşru Merciin) Emrinin Ceza Sorumluluğuna Etkisi	125
A. Genel	125
B. Meşru Merciin Emrinin Hukuka Uygunluk Sağlamasının Şartları.....	126
1. Emre İlişkin Şartlar.....	127
a. Emrin Meşru Bir Merciden Gelmesi	128
1) Kamusal Merci	128
2) Yetkili Merci	130
b. Emrin Hukuka Uygun Olması.....	133
1) Emrin Hukuka Uygunluk ya da Hukuka Aykırılık Niteliği	134
i. Emrin Hukuka Aykırı Olması Halinde Astın Sorumluluğu	135
ii. Farklı Hiyerarşik İlişkilerde Emrin Hukuka Aykırılığı.....	139
2. Asta İlişkin Şartlar	141
a. Astın Hukuki Bilgisi	141
b. Astın Emre Uygun Fiili Gerçekleştirmesi.....	146
1) Hukuka Açık Aykırılıkta Astın Sorumluluğu.....	147
2) Açık Olmayan Hukuka Aykırılıkta Astın Sorumluluğu	149
III. Sonuç	149

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜRK CEZA HUKUKUNDA KANUNUN
HÜKMÜNÜ YERİNE GETİRME HUKUKA
UYGUNLUK NEDENİ

I. Türk Hukukunda Kanunun Hükmünü Yerine Getirmenin	
Ceza Sorumluluğuna Etkisi.....	153
A. Genel Olarak.....	154
B. Kanunun Hükmünü Yerine Getirmenin Normatif	
Dayanağının Gelişimi	159
1. Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Kapsamı.....	165
C. Kanunun Hükmünü Yerine Getirme Hukuka Uygunluk	
Nedeninin Şartları	170
1. Hukuka Uygun Hale Getiren Dayanak Norm	171
a. Hukuka Uygun Hale Getiren Dayanak Norm Türleri ...	171
1) Kanun	173
i. Maddi Anlamda Kanun – Şekli Anlamda Kanun	
Ayrımı.....	173
ii. Kanunun Yürürlükte Olması	178
iii. Türk Kanunları	189
iv. Ceza Hukuku Normu – Ceza Hukuku Dışı	
Norm.....	194
2) Kanun Hükmünde Kararname	198
3) Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	207
4) Diğer Düzenleyici İşlem Türleri	215
5) Örf Adet, Gelenekler.....	221
2. Kanun Tarafından Verilmiş Bir Yetki.....	233
a. Emir	234
1) Kamu Görevlilerine Yönelik Emirler.....	239
2) Kamu Görevlisi Olmayan Kişilere Yönelik Emirler	241
b. Müsaade.....	246
1) Kolluğun Zor ve Silah Kullanma Yetkisi	251
3. Norma Uygun Davranış.....	270

a. Kanunun Hükümünü Yerine Getirmede Sınırın Aşılması	271
1) Kanunun Hükümünü Yerine Getirmede Sınırın Kasten Aşılması	274
2) Kanunun Hükümünü Yerine Getirmede Sınırın Taksirle Aşılması	280
3) Kanunun Hükümünü Yerine Getirmede Sınırın Mazur Görülebilecek Heyecan Korku veya Telaştan Dolayı Aşılması	284
b. Kanunun Hükümünü Yerine Getirme Hukuka Uygunluk Nedeninde Hata.....	289
1) Kanunun Hükümünü Yerine Getirmenin Varlığında ve Sınırlarında Hata	289
2) Kanunun Hükümünü Yerine Getirme Hukuka Uygunluk Nedeninin Maddi Şartlarında Hata.....	294

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK CEZA HUKUKUNDA KANUNUN HÜKMÜNÜ YERİNE GETİRME İLE BAĞLANTILI OLARAK AMİRİN EMRİNİ İFA

I. Türk Hukukunda Amirin Emrini İfanın Ceza Sorumluluğuna Etkisi.....	301
A. Genel Olarak.....	303
B. Amirin Emrini İfanın Hukuka Uygunluk Sağlamasının Şartları.....	308
1. Emre İlişkin Şartlar.....	308
a. Bir Emrin Varlığı	309
b. Emrin Meşru Bir Merciden Gelmesi	311
1) Kamusal Merci	312
2) Yetkili Merci	318
c. Emrin Hukuka Uygun Olması.....	323
1) Emrin Hukuka Aykırılığı.....	326
i. Mutlak İtaat.....	326

ii. Emrin Şeklen Kontrolü	327
iii. Emrin İçeriğinin Kontrolü	328
iv. İtiraz, Emrin Tekrarı.....	329
d. Emri Yerine Getirmenin Zorunlu Olması.....	331
2. Asta İlişkin Şartlar	333
a. Astın Emri Denetleme Yükümlülüğü.....	334
1) Kolluk Görevlileri.....	335
2) Askerler	337
3) Konusu Suç Teşkil Eden Emir	339
b. Astın Emre Uygun Davranışı	344
1) Amirin Emrini İfade Sınırın Aşılması.....	344
2) Amirin Emrini İfade Hata.....	347
SONUÇ	353
KAYNAKÇA	365